

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐ
NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT
ПРИРОДНЫЕ РЕСУРСЫ И ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА

Անտառային ֆոնդի տարածքը Հայաստանի Հանրապետության տարածքի այն մասն է, որը ծածկված է անտառով, ինչպես նաև այն ոչ անտառապատ տարածքը, որը տրամադրված է անտառային տնտեսության կարիքների համար: Անտառային ֆոնդը ներառում է անտառապատ տարածքը (փաստացի ծածկված ծառերի տեսակներով, տնկիների տարատեսակներով), ոչ անտառապատ տարածքը՝ գյուղատնտեսական հողատեսքեր (վարելահող, խոտհարք, արոտավայր և այլն), հատուկ նշանակության տարածքներ (ճանապարհներ, ջրանցքներ, տնամերձեր և այլն), ինչպես նաև ճահճային տարածքներ, ավազուտներ, հեղեղատներ, թեթ լեռնալանջեր և այլն:

Տարածքի անտառապատությունը անտառով ծածկված մակերեսի հարաբերությունն է հանրապետության ողջ տարածքին:

Անտառտնկիների ընդհանուր պաշարն անտառածածկ տարածքի բնափայտի պաշարն է:

Անտառշինարարությունը միջոցառումների համակարգ է, որն իր մեջ ներառում է անտառի սահմանների որոշումը, անտառի բաժանումը մասերի և անտառտնկիների հատվածների, խմբերի, պաշտպանվածության կարգերի (ջրապահպան, պաշտպանողական, սանիտարահիգիենիկ, առողջարարական և այլն), անտառային ֆոնդի գույքագրումը (անտառի մակերեսը և փայտանյութի պաշարը), անտառի տարեկան օգտագործման ծավալների որոշումը (հաշվարկային անտառհատում), անտառվերականգնումը և այլն:

Անտառվերականգնումը միջոցառումների անցկացումն է ուղղված հատատեղերի, այրված, ամայացած վայրերի, քացատների և նախկինում անտառածածկ այլ մակերեսների վերականգնմանը: Անտառվերականգնումը ներառում է անտառի տնկումը, ցանքար և անտառի բնական վերականգնմանն աջակցող միջոցառումները:

Forest area is a part of forest covered territory of Armenia as well as territory not covered by forest, but used for forestry needs. Forest stock includes forest area, i.e. forest covered territory (actually covered by plantations of trees) and territory not covered by forest but intended for forestation (burnt out areas, cutting areas, waste grounds, glades, areas of dead plantations). Besides, forest stock includes non-forest areas: agricultural lands (hayfields, pastures, arable land), special purpose areas (roads, ditches, country estates etc.), and also swamps, sands, ravines, steep hillsides and other territories.

Forest content - ratio of forest covered territory to the whole territory of the republic.

Total forest stock - total stock of timber available on the forest covered territory.

Forest management is the system of activities comprising demarcation, division of forests into plots, groups and categories (water protection forests, sanitary forests, etc); inventories of forest resources (forest area and timber stocks); estimation of the size of annual felling area; reforestation and other activities.

Reforestation comprises activities aimed at restoration of forests on cutting areas, burnt out areas, waste grounds, glades and other former forest lands. Reforestation includes planting, sowing and measures promoting natural renewal of forests.

Since 1991 in accordance with new standard young forests are classified as forest covered area at the age of seven instead of five.

Fellings of forests of main use and reforestation fellings are carried out in mature forests for procurement of timber.

Maintenance fellings are carried out in the process of growing and maturing of plantations. It supposes cutting down of selected trees and bushes to secure better conditions of growth for other trees.

Water abstraction from natural sources

Площадь лесного фонда-это часть территории Республики Армения, занятая лесом, а также не занятая им, но предназначенная для нужд лесного хозяйства. Лесной фонд включает площадь покрытую лесом (фактически занятую древесными породами, насаждениями разных видов), не покрытую лесом: сельскохозяйственные угодья (пашни, сенокосы, пастбища), площади особого назначения (дороги, каналы, усадьбы и др.), а также площади болот, песков, оврагов, крутых склонов и другие территории.

Лесистость территории - отношение покрытой лесом площади ко всей территории республики.

Общий запас лесонасаждений - количество древесины, имеющееся на покрытой лесом площади.

Лесоустройство - система мероприятий, включающая определение границ, деление леса на выделы и участки лесонасаждений, группы, категории защитности (водоохранные, защитные, санитарно-гигиенические и оздоровительные и т.д.); инвентаризацию лесного фонда (площадь леса и запас древесины); определение размера ежегодного пользования лесом (расчетная лесосека), лесовосстановление и другие.

Лесовосстановление - проведение мероприятий по восстановлению лесов на вырубках, гарях, пустырях, прогалинах и иных бывших под лесом площадях. Лесовосстановление включает посадку, посев леса и содействие естественному возобновлению леса.

Перевод лесных культур в покрытую лесом площадь согласно новому отраслевому стандарту с 1991 г. осуществляется в семилетнем возрасте вместо пятилетнего.

Рубки леса главного пользования и лесовосстановительные рубки проводятся в спелых древостоях для заго-

Անտառային մշակաբույսերի տեղափոխումն անտառածածկ մակերեսի վրա, համաձայն նոր ճյուղային ստանդարտի, սկսած 1991թ. 5 տարեկան մատղաշի փոխարեն իրականացվում է 7 տարեկանից:

Գլխավոր օգտագործման անտառ-հատումը և անտառվերականգնողական հատումները փայտանյութի պատրաստման նպատակով հասուն ծառերի հատումն է:

Անտառպաշտպանական հատումներն իրականացվում են ըստ տնկիների աճի ու զարգացման և նպատակաուղղված են ծառերի և թփերի մի մասի պարբերական հատմամբ տնկարկների մնացած մասի հետագա աճի պայմանների բարելավմանը:

Բնական աղբյուրներից ջրառն օգտագործման նպատակով՝ մակերևութային ջրամբարներից և ստորգետնյա հորիզոններից հետագա օգտագործման նպատակով վերցված ջրային պաշարների ծավալն է: Այս ցուցանիշի մեջ չի հաշվառվում էլեկտրաէներգիայի արտադրության ժամանակ հիդրոհանգույցներով բաց թողնված, ձկան բացթողնման ջրի քանակությունները և այլն:

Ջրօգտագործումը (ջրապահումը)՝ տնտեսական կարիքների բավարարման նպատակով տարբեր ջրաղբյուրներից վերցված ջրային պաշարների օգտագործումն է: Այստեղ չեն հաշվառվում շրջադարձային ջրօգտագործումը, ինչպես նաև կեղտաջրերի և կոլեկտորացամաքուրդային ջրերի կրկնակի օգտագործումը:

Ջրի շրջադարձային և հաջորդաբար օգտագործումը ջրաղբյուրից վերցվող թարմ ջրի ծավալի խնայողությունն է՝ ի հաշիվ շրջադարձային և կրկնակի ջրամատակարարման համակարգերի կիրառման, ներառյալ կեղտաջրերի և կոլեկտորացամաքուրդային ջրերի օգտագործումը: Շրջադարձային օգտագործմանը չի վերաբերվում ջրի ծախսը կոմունալ և արտադրական ջերմամատակարարման համակարգերում:

Շրջադարձային և հաջորդաբար օգտագործված ջրի բաժինը (մակարդակը) արտադրական կարիքների համար օգտագործվող ընդհանուր ջրի քանակի մեջ հաշվարկվում է որպես շրջադարձային և հաջորդական օգտագործված ջրի հարաբերություն այդ ջրի ու արտադրական կարիքների համար

is removal of water from surface water bodies and aquifers for consumption. This does not include water used for electric power generation, ship locking, passage of fish and maintenance of navigable depth.

Water consumption (use) means use of water removed from different sources for communal and household needs. Consumption of recycled water and reuse of waste and sewage water is excluded.

Recycled and consequently used water refers to amounts of fresh water saved due to application of recycled and consequent water supply systems, including use of waste and sewage water. Recycling water use does not include consumption in industrial and communal heating systems. The rate of recycled and consequently used water in total amount of industrial water consumption is calculated as the ratio of recycled and consequently used water to the total volume of this water and water consumption for industrial needs (excluding agricultural needs).

Waste water discharge into surface reservoirs includes amounts of water pure corresponding to standards, water purified according to standards and contaminated run-offs (industrial and municipal).

Waste water pure according to standards refers to run-offs that discharged without treatment do not deteriorate quality standards in monitored places of water supply.

Waste water purified according to standards is defined as run-offs purified at treatment plants. Discharge of this water does not deteriorate quality standards in monitored place of water supply, i.e. the pollutants' content should correspond to the agreed maximum permissive discharge (MPD).

Polluted waste water represents the run-offs discharged into surface water bodies without treatment (or after insufficient treatment), with pollutants' content exceeding the agreed MPD.

Stationary source of air polluting emissions is defined as immobile technological unit (device, apparatus, etc), that in the process of work emits contaminating substances in the air.

Volume of pollutants captured (detoxified) includes all types of pollutants captured (detoxified) by dust-arresting (gas-cleaning) plants out of the total volume of

տոկի դրեսինայի.

Рубки ухода за лесом проводятся по мере роста и развития насаждений и заключаются в периодической вырубке части деревьев и кустарников, направленной на улучшение условий для дальнейшего выращивания оставляемой части насаждений.

Забор воды из природных источников - объем изъятия водных ресурсов из поверхностных водоемов и подземных горизонтов с целью дальнейшего использования воды. В этот показатель не включается объем пропуска воды через гидроузлы для производства электроэнергии, пропуска рыбы и другие.

Водопотребление (использование воды) - использование забранных из различных источников водных ресурсов для удовлетворения хозяйственных нужд. Сюда не включаются оборотное водопотребление, а также повторное использование сточной и коллекторно-дренажной воды.

Оборотное и последовательное использование воды - объем экономии забора свежей воды за счет применения систем оборотного и повторного водоснабжения, включая использование сточной и коллекторно-дренажной воды. К оборотному использованию не относится расход воды в системах коммунального и производственного теплоснабжения.

Доля (уровень) оборотной и последовательно использованной воды в общем объеме потребления на производственные нужды рассчитывается как отношение оборотной и последовательно использованной воды к сумме объемов этой воды и водопотребления на производственные нужды (без потребностей сельского хозяйства).

Сброс сточных вод в поверхностные водоемы включает в себя объемы нормативно-чистых, нормативно-очищенных и загрязненных стоков (производственных и коммунальных).

Нормативно-чистые сточные воды - стоки, отведение которых без очистки в водные объекты не приводит к нарушению норм и качества вод в контролируемом створе или пункте водопользования.

օգտագործված (առանց գյուղատնտեսական կարիքների) ջրի ծավալների գումարին:

Կեղտաջրերի բացթողումը մակերևութային ջրամբարներ իր մեջ ներառում է չափորոշային մաքուր, չափորոշային մաքրված և կեղտոտ հոսքաջրերի (արտադրական և կոմունա) ծավալները:

Չափորոշային մաքուր կեղտաջրերն այն հոսքերն են, որոնց բափելն առանց մաքրելու ջրային օբյեկտներ չի հանգեցնում ջրօգտագործման հսկվող հատվածներում կամ կետերում ջրի չափորոշների և որակի խախտմանը:

Չափորոշային մաքրված կեղտաջրերը համապատասխան մաքրման կառույցներում մաքրված հոսքաջրերն են, որոնց բացթողումը մաքրվելուց հետո ջրային օբյեկտներ չի հանգեցնում ջրօգտագործման հսկվող կետերում ջրի չափորոշների և որակի խախտմանը, այսինքն այդ կեղտաջրերում աղտոտիչ նյութերի պարունակությունը պետք է համապատասխանի սահմանված սահմանային թույլատրելի արտահոսքին (ՄԹԱ):

Կեղտաջրերն արտադրական և կենցաղային (կոմունա) հոսքերն են (չմաքրված կամ ոչ բավարար մաքրված), որոնք բաց են թողնվել մակերևութային ջրային օբյեկտներ և որոնցում պարունակվող աղտոտիչ նյութերի քանակությունը գերազանցում է սահմանային թույլատրելի արտահոսքին:

Մթնոլորտային օդ վնասակար նյութերի արտանետման անշարժ (ամրակալված) աղբյուր է կոչվում շահագործման ընթացքում վնասակար նյութեր արտանետող ոչ շարժական տեխնոլոգիական ագրեգատը (սարք, սարքավորում և այլն), որից շահագործման գործընթացում անջատվում են վնասակար նյութեր:

Որսված (վնասազերծված) նյութերի քանակը ներառում է բոլոր տեսակի աղտոտիչները, որոնք որսվում (վնասազերծվում) են փոշեռսիչ (զազամաքիչ) կայանքներում անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից անջատված վնասակար նյութերի ընդհանուր ծավալից:

Անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից մթնոլորտ արտանետված վնասակար նյութերի կազմում հաշվառվում է բոլոր աղտոտիչների ընդհանուր քանակը, որոնք օդային ավազան են արտանետվում ինչպես փոշեզազամաքիչ կայանքներից անցնելուց հետո, այնպես

pollutants emitted by stationary sources.

Harmful substances emitted into atmosphere by stationary sources include total amount of all contaminants coming to air basin both after treatment at dust-arresting (gas-cleaning) plants (as a result of insufficient capture and treatment) and without treatment (contaminants from organized and non-organized sources).

Nature reserves - are the special territories typical for geographic zone, which are excluded from economic use to protect and study the nature. The purpose of nature reserves is the restoration of valuable animals and plants.

Natural national parks - are the territories for protection of natural complexes having ecologic, historic, aesthetic value in favorable combination with natural and cultural lands capes, they are used for rest, educational scientific purposes.

Нормативно-очищенные сточные воды - стоки, которые прошли очистку на соответствующих сооружениях, и отведение которых после очистки в водные объекты не приводит к нарушению норм качества воды в контролируемом створе или пункте водопользования, то есть содержание загрязняющих веществ в этих сточных водах должно соответствовать утвержденному предельно-допустимому сбросу (ПДС).

Загрязненные сточные воды - стоки, сброшенные в поверхностные водные объекты без очистки (или после недостаточной очистки) и содержащие загрязняющие вещества в количествах, превышающих утвержденный предельно-допустимый сброс.

Стационарным источником выделения вредных веществ в атмосферный воздух называется неподвижной технологический агрегат (установка, устройство, аппарат и т.п.), выделяющий в процессе эксплуатации вредные вещества.

Количество уловленных (обезвреженных) вредных веществ включает все виды загрязнителей, уловленных (обезвреженных) на пылеулавливающих (газоочистных) установках из общего их объема, отходящего от стационарных источников.

В состав вредных веществ, выброшенных в атмосферу стационарными источниками, входит общее количество всех загрязнителей, поступивших в воздушный бассейн как после прохождения пылегазоочистных установок (в результате неполного улавливания и очистки), так и без очистки (от организованных и неорганизованных источников).

Заповедники-уникальные или наиболее типичные для географических зон участки территории, изъяты из хозяйственного пользования для сохранения и изучения природного комплекса. Целью заповедников служит также восстановление ценных животных и растений.

Природные национальные парки-участки территории, образуемые для сохранения природных комплексов, имеющих особую экологическую, историческую и эстетическую ценность

էլ առանց մաքրման (կազմակերպված և չկազմակերպված աղբյուրներից):

Արգելոցները՝ յուրահատուկ կամ աշխարհագրական գոտուն առավել բնորոշ տարածքի հատվածներ են, որոնք հանվել են տնտեսական օգտագործումից՝ բնության պահպանության և ուսումնասիրության նպատակով: Արգելոցների խնդիրներից է նաև կենդանիների և բույսերի արժեքավոր տեսակների վերականգնումը:

Բնական ազգային զբոսայգիները՝ բնական համակարգերի պահպանման նպատակով կազմակերպված հատուկ էկոլոգիական, պատմական, գեղագիտական արժեք ունեցող՝ բնական և մշակութային բնապատկերի բարենպաստ համատեղությամբ տարածքի հատվածներն են, որոնք օգտագործվում են հանգստի, լուսավորչական, գիտական և մշակութային նպատակներով:

в силу благоприятного сочетания естественных и культурных ландшафтов, и используемые в рекреационных, просветительных, научных и культурных целях.

146. ՀՈՂԱՅԻՆ ՄԱԿԵՐԵՍԸ

LAND AREA

ЗЕМЕЛЬНАЯ ПЛОЩАДЬ

(տարեկազմից)

(beginning of year)

(на начало года)

	Հազ. հա Thsd. ha Тыс. га				%				
	1997	1998	2001	2002	1997	1998	2001	2002	
Ընդհանուր հողային տարածքը <i>Total land area</i>	2974.3	2974.3	2974.3	2974.3	100	100	100	100	Общая площадь земель
Գյուղատնտեսական արտադրությանը զբաղվող հողօգտագործողների կողմից օգտագործվող հողեր <i>Land used by land users engaged in agricultural production</i>	1302.9	1328.8	1391.1	1391.1	43.8	44.7	46.8	46.8	Земли, используемые земледельцами, занимающимися сельскохозяйственным производством
Անտառային ֆոնդի և պահուստային հողեր <i>Land of reserve and forest stock</i>	1286.2	1316.1	1334.7	1390.2	43.2	44.2	44.9	46.7	Земли запаса и лесного фонда
Այլ հողօգտագործողների հողեր <i>Land of other users</i>	385.2	329.4	248.5	193	13.0	11.1	8.3	6.5	Земли прочих земледельцев

147. ԸՆԴԵՐՔԻ ԵՐԿՐԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԵՏԱԽՈՒԶՈՒԹՅՈՒՆ

MINERAL GEOLOGY AND PROSPECTING

ГЕОЛОГИЯ И РАЗВЕДКА НЕДР

	1998	1999	2000	2001	2002	
Կատարված երկրաբանահետախուզական աշխատանքների ծավալը, ընդամենը, մլն. դրամ <i>Total volume of geological-prospecting work, mln.drams</i>	304.4*	274.7	73.1	61.0	124.1	Объем проделанных геологоразведочных работ-всего, млн. драмов
այդ թվում՝ պետական բյուջեի հաշվին <i>of which at the expense of state budget</i>	...	...	101.3	37.5	28.3	в том числе за счет средств государственного бюджета
Հորատանցքերի միջին խորությունը, մ <i>Average depth of holls, m</i>	49.5	13.0	34.0	36.9	57.9	Средняя глубина скважин, м

* Մեփական միջոցներով կատարված երկրաբանահետախուզական աշխատանքների ծավալը:

The volume of geological-prospecting work done at the own expense.

Объем проделанных геологоразведочных работ за счет собственных средств.

148. ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՖՈՆԴԻ ԸՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԶԵՐԻ*
*FOREST STOCK BY MARZES OF THE REPUBLIC OF ARMENIA**
ЛЕСНОЙ ФОНД ПО МАРЗАМ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ*

(1999թ. հունվարի 1-ի դրությամբ)
(as of January 1, 1999)

(на 1 января 1999 г.)

	Անտառային ֆոնդի ընդհանուր մակերեսը, հազ.հա <i>Total forest area, thsd.ha</i> Общая площадь лесного фонда, тыс.га	Անտառապատությունը, % <i>Forest content, in %</i> Лесистость, %	
Հայաստանի Հանրապետություն <i>Republic of Armenia</i>	463.3	86.7	Республика Армения
ք.Երևան <i>Yerevan city</i>	1.3	85.4	г.Ереван
Արագածոտն <i>Aragatsotn</i>	12.6	64.7	Արագածոտն
Արարատ <i>Ararat</i>	29.2	31.2	Արարատ
Արմավիր <i>Armavir</i>	0.8	15.9	Արմավիր
Գեղարքունիք <i>Gegharkunik</i>	33.7	74.5	Գեղարքունիք
Լոռի <i>Lory</i>	98.3	93.8	Լոռի
Կոտայք <i>Kotayk</i>	23.5	78.8	Կոտայք
Շիրակ <i>Shirak</i>	5.2	76.1	Շիրակ
Սյունիք <i>Syunik</i>	95.8	94.5	Սյունիք
Վայոց ձոր <i>Vajots dzor</i>	17.9	71.4	Վայոց ձոր
Տավուշ <i>Tavush</i>	145.0	95.4	Տավուշ

* Ըստ մարզերի վերջին հաշվառումը տարվել է 1999թ.
The last registration by marres was implemented in 1999.
Последний учет по марзам произведен в 1999г.

149.ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԵՎ ԲՆԱԿԱՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎՐԱ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱԶԴԵՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲՆՈՒԹԱԳՐՈՂ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ
MAIN INDICATORS CHARACTERIZING THE IMPACT OF HUMAN ECONOMIC ACTIVITY ON THE ENVIROMENT AND USE OF NATURAL RESOURCES
ОСНОВНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ОКРУЖАЮЩУЮ СРЕДУ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ

	1998	1999	2000	2001	2002	
Ջրառը ջրաղբյուրներից, մլն.մ ³ <i>Water abstraction from water resources, mln. m³</i>	1994	1967	1871	1726	1733	Забор воды из водных источников, млн. м ³

	1998	1999	2000	2001	2002	
Մակերևութային ջրային օբյեկտներ կեղ-տաջրերի և հոսքաջրերի արտահոսքը, մլն. մ ³ <i>Waste water discharge into natural surface water bodies, mln. m³</i>	630	362	174	170	183	Сброс загрязненных и сточных вод в поверхностные водные объекты, млн.м ³
Անշարժ (ամրակալված) աղբյուրներից վնասակար նյութերի արտանետումը մթնոլորտ (առանց ածխածնի երկօքսիդի), հազ.տ <i>Air polluting emissions from stationary sources (without carbon dioxide), thsd. t</i>	16.4	21.7	30.3	17.0	21.4	Выброс вредных веществ в атмосферу от стационарных источников (без двуокиси углерода), тыс. т

150. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ
MAIN ACTIVITIES IN FORESTRY
ПРОВЕДЕНИЕ ОСНОВНЫХ РАБОТ В ЛЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ

	1998	1999	2000	2001	2002	
Անտառվերականգնումը, հա <i>Reforestation, ha</i>	1284	750	1042	1122.7	726	Лесовосстановление, га
այդ թվում՝ անտառի տնկում և ցանք <i>of which planting and sowing of forests</i>	432	360	422	323	278	в том числе: посадка и посев леса
Մատղաշ տնկիների փոխադրումն արժեքավոր անտառային տնկիների կարգի մեջ, հա <i>Replenishment of valuable forests by young plantations, ha</i>	145	133	126	55	98	Ввод молодых насаждений в категорию ценных лесных насаждений, га
Վերականգնողական և գլխավոր օգտագործման անտառային հատումներ. <i>Fellings of forests of main use and reforestation fellings:</i>						Рубки леса главного пользования и лесовосстановительные рубки:
մակերեսը, հա <i>area, ha</i>	2125	2706	2264	2270	2686	площадь, га
հատվել է լիկվիդային փայտանյութ, հազ. խիտ մ ³ <i>liquid timber felled, thsd. m³ of trunk wood</i>	37.5	32.7	43.0	42.7	55.5	вырублено ликвидной древесины, тыс. плотных м ³
Անտառխնամքի և սանիտարական նպատակներով անտառահատումներ. <i>Maintenance and sanitary fellings</i>						Рубки ухода за лесом и санитарные рубки:
մակերեսը, հա <i>area, ha</i>	2586	3461	3198	3917	3366	площадь, га
հատվել է լիկվիդային փայտանյութ, հազ. խիտ մ ³ <i>liquid timber felled, thsd. m³ of trunk wood</i>	44.5	41.8	78.0	73.6	74.0	вырублено ликвидной древесины, тыс. плотных м ³

151. ԱՆՏԱՌՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ ՎՆԱՍԱՏՈՒՆԵՐԻՑ ԵՎ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ
FOREST PROTECTION FROM VERMIINS AND FOREST DISEASES
ЗАЩИТА ЛЕСОВ ОТ ВРЕДИТЕЛЕЙ И БОЛЕЗНЕЙ ЛЕСА

(հազ. հա) (тыс. га)
 (thsd. ha)

	1998	1999	2000	2001	2002	
Վարակված օջախների ընդհանուր մակերեսը <i>Total surface of infected hearths</i>	26.2	35.6	29.2	22.4	11.0	Общая площадь зараженных очагов
այդ թվում՝ վարակված անտառային հիվանդություններով <i>of which: infected by forest diseases</i>	1.6	1.6	0.7	1.2	1.0	в том числе: зараженных лесными заболеваниями
Բուժում պահանջող վարակված օջախների մակերեսը <i>Surface of infected hearths demanding treatment</i>	26.2	28.2	21.2	17.6	11.0	Площадь зараженных очагов, требующих лечение
Պայքարի միջոցառումներով վերացված վարակված օջախների մակերեսը <i>Surface of infected hearths liquidated by fight measures</i>	3.9	0.9	0.4	0.3	0.05	Ликвидировано площади зараженных очагов мерами борьбы

152. ԱՆՏԱՌԱՆԱՆՏՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԱՆՏԱՌԱՅԻՆ ՀՐԴԵՂՆԵՐ
FOREST BREACHES AND FOREST FIRES
ЛЕСОНАРУШЕНИЯ И ЛЕСНЫЕ ПОЖАРЫ

	1998	1999	2000	2001	2002	
Անտառախախտումների թիվը <i>Number of forest breaches</i>	1776	2052	1974	1967	2256	Число лесонарушений
այդ թվում՝ անօրինական անտառահատումներ <i>of which: illegal forest fellings</i>	1542	1931	1907	1658	2065	в том числе: незаконная рубка леса
Հրդեհների թիվը, դեպք <i>Number of forest fires, cases</i>	32	15	38	13	6	Число пожаров, случаев
Հրդեհների անցած անտառային մակերեսը, հա <i>Forest area affected by fires, ha</i>	302.5	52.1	26.9	126.8	18.6	Лесная площадь, пройденная пожарами, га
Անտառային հրդեհների պատճառած վնասը, ընթացիկ գներով, մլն. դրամ <i>Damage caused by forest fires, at current prices, mln. drams</i>	2.6	0.7	1.7	55.6	1.1	Ущерб, причиненный лесными пожарами, в текущих ценах, млн. драмов

153. ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐԳԵԼՈՑՆԵՐ, ԱՐԳԵԼԱՎԱՅՐԵՐ ԵՎ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ԶԲՈՍԱՅԳԻՆԵՐ
STATE NATURE RESERVES, FOREST RESERVE AREAS AND NATIONAL NATURAL PARKS
ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЗАПОВЕДНИКИ, ЗАПРЕТНЫЕ ЗОНЫ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ
ПРИРОДНЫЕ ПАРКИ

	1998	1999	2000	2001	2002	
Արգելոցների և ազգային բնական զբոսայգիների քանակը <i>Number of nature reserves and national natural parks</i>	6	6	6	6	5*	Число заповедников и национальных природных парков
դրանց տարածքը, հազ. հա <i>their area, thsd. ha</i>	213.6	213.6	213.6	213.6	218.8	их площадь, тыс. га
Արգելոցների և ազգային բնական զբոսայգիների պահպանման ծախսերը, մլն. դրամ <i>Cost of maintenance of nature reserves and national natural parks, mln. drams</i>	142.0	133.5	106.9	156.3	149.2	Затраты на содержание заповедников и национальных природных парков, млн. драмов
Անձնակազմի թվաքանակը, մարդ <i>Number of personnel, persons</i>	572	571	579	553	520	Численность персонала, человек
Արգելավայրերի քանակը <i>Number of restricted areas</i>	22	22	22	22	23	Число запретных зон
դրանց տարածքը, հազ. հա <i>their area, thsd. ha</i>	103.0	103.0	103.0	103.0	81.7	их площадь, тыс. га

* «Աս լիճ» արգելոցը 2002թ. ստացել է արգելավայրի կարգավիճակ:
“The Black Lake” nature reserve got status of restricted area in 2002.
Заповедник “Сев лич” в 2002г. получил статус заказника.

154. ԹԱՐՄ ՋՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ
FRESH WATER CONSUMPTION
ПОТРЕБЛЕНИЕ СВЕЖЕЙ ВОДЫ

(մլն. մ ³) (mln. m ³)	1998	1999	2000	2001	2002	(млн. м ³)
Զրառը, ընդամենը <i>Total water abstraction</i>	1994	1967	1871	1726	1733,0	Водозабор - всего
այդ թվում՝ ստորգետնյա աղբյուրներից <i>of which, from underground sources</i>	530	536	533	530	475	в том числе из подземных источников
Ընդամենը օգտագործվել է ջուր <i>Total consumption</i>	1800	1172	1046	1003	1312	Всего использовано воды
այդ թվում ըստ կարիքների՝ <i>of which for:</i>						в том числе на:
ռոռզման, և գյուղատնտեսական ջրամատակարարման <i>irrigation, supplying with water and agricultural water supply</i>	1456	940	897	808	1116	орошение, обводнение и сельскохозяйственное водоснабжение
արտադրական <i>industrial purposes</i>	120	75	42	94	87	производственные нужды
տնտեսական և խմելու <i>household and drinking purposes</i>	224	157	107	101	109	хозяйственно-питьевые нужды

	1998	1999	2000	2001	2002	
ընդհանուրի նկատմամբ, % <i>In % of total</i>	100	100	100	100	100	К итогу, %
այդ թվում ըստ կարիքների՝ <i>of which for:</i>						в том числе на:
ռոտզման և գյուղատնտեսական ջրա- մատակարարման <i>irrigation, supplying with water and agri- cultural water supply</i>	81	81	85	81	85	орошение, обводнение и сельско- хозяйственное водоснабжение
արտադրական <i>industrial purposes</i>	7	6	5	9	7	производственные нужды
տնտեսական և խմելու <i>household and drinking purposes</i>	12	13	10	10	8	хозяйственно-питьевые нужды

**155. ԵՐՁԱԴԱՐՉԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՋՈՐԴԱԲԱՐ ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՋՐԻ ԾԱՎԱԼԸ (ներառյալ կեղտաջրերի և կոլեկտորացամաքուրդային ջրերի օգտագործումը)
RECYCLED AND CONSEQUENTLY USED WATER (including use of waste and sewage waters)
ОБЪЕМ ОБОРОТНОЙ И ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНО ИСПОЛЬЗУЕМОЙ ВОДЫ (включая использование сточных и коллекторно-дренажных вод)**

(մլն. մ³)
(mln. m³)

(млн. м³)

	1998	1999	2000	2001	2002	
Ընդամենը <i>Total</i>	0.0	0.03	152	689	760	Всего
արտադրական կարիքների համար ընդհանուր ջրօգտագործումից, % <i>in % of total water consumption for industrial needs</i>	0.0	0.0	14.6	69.0	89.7	от общего объема водопот- ребления на производ- ственные нужды, %

**156. ՀՈՍՔԱՋՐԵՐԻ ՀԵՌԱՅՈՒՄԸ
WASTE WATER DISCHARGE
ОТВЕДЕНИЕ СТОЧНЫХ ВОД**

(մլն. մ³)
(mln. m³)

(млн. м³)

	1998	1999	2000	2001	2002	
Հեռացված հոսքաջրեր, ընդամենը <i>Waste water discharge-total</i>	630	362	174	207	237	Отведение сточных вод-всего
դրանցից ըստ որակի՝ <i>of which:</i>						из них:
չափորոշային մաքուր (առանց մաքրման) <i>pure (corresponding to standards; without purification)</i>	150	12	4	15	18	нормативно-чистые (без очистки)

	1998	1999	2000	2001	2002	
չափորոշային մաքրված <i>purified according to standards</i>	180	138	123	98	128	нормативно-очищенные
որանցից՝ ենթարկվել են մաքրման. <i>of which, was subject to purification</i>						из них подвергшиеся очистке
կենսաբանական <i>biological</i>	145	101	99	97	97	биологической
ֆիզիկաքիմիական և մեխանիկա- <i>physical and chemical and mechanistic</i>	35	37	24	1	31	физико-химической и механической
կեղտոտված <i>polluted</i>	300	212	47	94	91	загрязненные

**157. ՄԹՆՈՒՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴՆ ԱՂՏՈՏՈՂ ԱՆՇԱՐԺ (ԱՄՐԱԿԱՅՎԱԾ) ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ
ԱՆՋԱՏՎԱԾ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄԸ ԵՎ ՈՐՍՈՒՄԸ
EMISSION OF THE MOST WIDESPREAD POLLUTANTS PRODUCED BY STATIONARY
SOURCES OF AIR POLLUTION
ВЫБРОСЫ И УЛАВЛИВАНИЕ ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ, ОТХОДЯЩИХ ОТ СТАЦИОНАРНЫХ
ИСТОЧНИКОВ ЗАГРЯЗНЕНИЯ АТМОСФЕРНОГО ВОЗДУХА**

	1998	1999	2000	2001	2002	
Ընդամենը արտանետվել են վնասակար նյութեր, հազ.տ <i>Total emission of pollutants, thsd. t</i>	16.4	21.7	30.3	17.0	21.4	Всего выброшено вредных веществ, тыс.т
այդ թվում՝ <i>of which:</i>						в том числе:
կոշտ <i>solid</i>	1.5	1.0	1.2	1.8	2.4	твердых
հեղուկ և զազանման <i>gaseous and liquid</i>	14.9	20.7	29.1	15.2	19.0	газообразных и жидких
որանցից՝ <i>including:</i>						из них:
ծծմբային անհիդրիդ <i>sulphur anhydride</i>	3.2	0.8	8.4	4.4	7.2	сернистого ангидрида
ազոտի օքսիդներ <i>nitric oxides</i>	4.1	3.8	3.9	4.2	2.4	окислов азота
ածխածնի օքսիդ <i>carbon monoxide</i>	7.3	9.2	5.9	6.2	9.1	окиси углерода
ցնդող օրգանական միացություններ <i>volatile organic compounds</i>	0.1	0.7	0.5	0.1	0.1	летучих органических соедине- ний
Որսված և վնասազերծված են վնասա- կար նյութեր, հազ. տ <i>Pollutants captured and detoxified, thsd. t</i>	42.4	8.9	23.3	55.2	56.1	Уловлено и обезврежено загрязняю- щих веществ, тыс. т

**Բնական պաշարներ և շրջակա միջավայր - Natural resources and environment -
Природные ресурсы и окружающая среда**

Շարունակություն
Continued
Продолжение

	1998	1999	2000	2001	2002	
անշարժ (ամրակայված) աղբյուրներից անջատված ընդհանուր աղտոտիչ նյութերի նկատմամբ, % <i>in % of total amount of pollutants produced by stationary sources</i>	72.1	29.1	43.5	76.4	72.4	от общего количества отходов ящих загрязняющих веществ от стационарных источников, %

158. ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԱՑՈՒՄԸ, ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԶԵՐԾՈՒՄԸ
FORMATION, UTILIZATION AND DETOXICATION OF TOXIC INDUSTRIAL WASTES
ОБРАЗОВАНИЕ, ИСПОЛЬЗОВАНИЕ И ОБЕЗВРЕЖИВАНИЕ ТОКСИЧНЫХ ОТХОДОВ ПРОИЗВОДСТВА

(հազ. տոննա)
(thsd. tons)

(тыс. тонн)

Տարիներ <i>Years</i> Годы	Առաջացել է <i>Formation</i> Образовалось	Օգտագործվել է <i>Utilization</i> Использовано	Վնասազերծվել է <i>Detoxication</i> Обезврежено
1998	33.0	0.2	0.4
1999	170.5	1.0	0.02
2000	147.3	2.1	0.05
2001	324.9	3.3	1.4
2002	327.9	1.1	0.9

159. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ԲՆՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐԸ
PAYMENTS FOR ENVIRONMENT PROTECTION AND USE OF NATURAL RESOURCES
ПЛАТАТА НА ОХРАНУ ПРИРОДЫ И ЗА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ

(մլն. դրամ)
(mln. drams)

(млн. драмов)

	1998	1999	2000	2001	2002	
Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարները <i>Payments for environment protection, and use of natural resoutces</i>	761.7	1177.0	948.1	844.3	1139.5	Плата за природопользование и на охрану природы
այդ թվում. <i>including:</i>						в том числе:
բնապահպանական <i>environment protection</i>	363.0	211.6	634.2	163.0	506.3	на охрану природы
որից՝ ըստ ուղղությունների. <i>of which by directions:</i>						из них по направлениям:

**Բնական պաշարներ և շրջակա միջավայր - Natural resources and environment -
Природные ресурсы и окружающая среда**

Շարունակություն
Continued
Продолжение

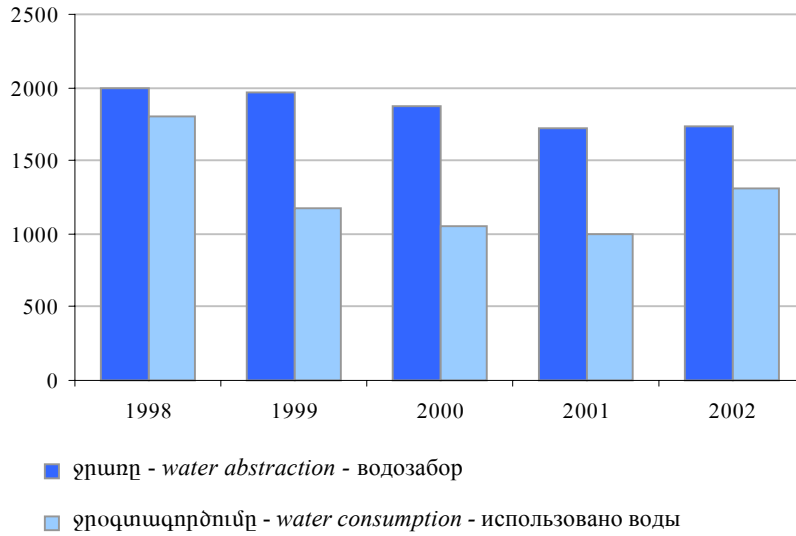
	1998	1999	2000	2001	2002	
անշարժ աղբյուրներից մթնոլորտային արտանետումների դիմաց <i>for air polluting emissions from stationary sources</i>	19.8	25.7	87.1	54.3	35.3	за атмосферные выбросы от стационарных источников
աղտոտիչ նյութերը ջրային օբյեկտներ և կոյուղի թափելու դիմաց <i>for harmful substances discharge in to water bodies and sewerage</i>	294.5	54.8	44.7	67.9	406.9	за сброс загрязняющих веществ в водоемы и канализацию
թափոնների տեղադրման դիմաց <i>for waste location</i>	1.5	67.9	49.6	36.0	6.8	за размещение отходов
կազմակերպությունների ավտոտրանսպորտից մթնոլորտային արտանետումների դիմաց* <i>for air polluting emissions from organizations transport*</i>	47.2	60.7	433.6	-	-	за атмосферные выбросы автотранспортом предприятий*
ՀՀ-ում արտադրված և իրացված, շրջակա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների դիմաց** <i>for harmful goods produced and realized in RA**</i>	-	2.5	19.2	4.8	57.3	за товары, произведенные и реализованные в РА и причиняющие вред окружающей среде**
բնօգտագործման <i>use of natural resources</i>	398.7	965.4	313.9	681.3	633.2	за природопользование
որից՝ ըստ ուղղությունների. <i>of which by directions:</i>						из них по направлениям:
բնական պաշարների օգտագործման դիմաց <i>for use natural resources</i>	398.7	955.0	282.0	633.8	603.9	за использование природных ресурсов
կենսապաշարների օգտագործման դիմաց** <i>for use of life stocks**</i>	-	10.4	31.9	47.5	29.3	за использование биоресурсов**

* 2001թ.-ից վճար չի գանձվել:
Since 2001 payment has not been levied.
С 2001г. плата не взимается.

** 1998թ. վճար չի գանձվել:
1998 payment has not been levied.
В 1998г. плата не взималась.

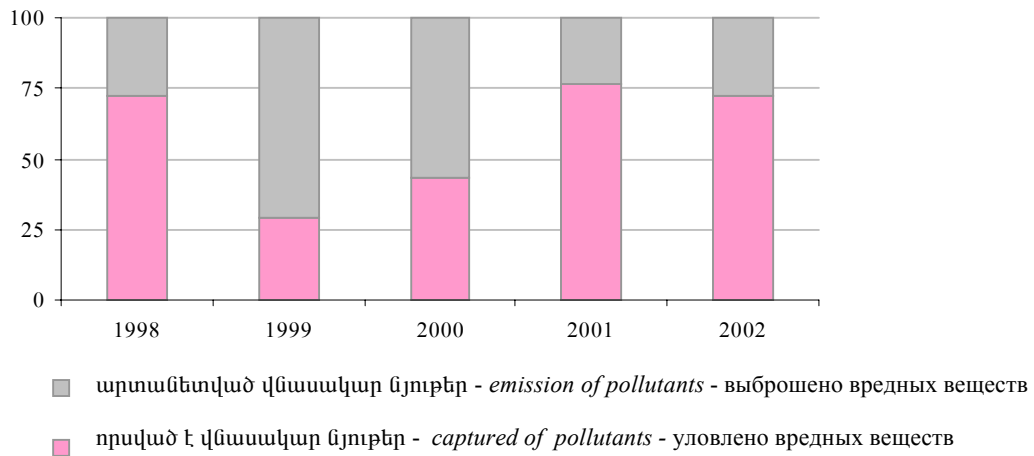
ԹԱՐՄ ՋՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ
FRESH WATER CONSUMPTION
ПОТРЕБЛЕНИЕ СВЕЖЕЙ ВОДЫ

միլիոն խորանարդ մետր - *million cubic metre*- миллион кубических метров

ՄԹՆՈՒՆՈՐՏԱՅԻՆ ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՈՐՍՈՒՄԸ
EMISSION AND CAPTURE OF POLLUTANTS PRODUCED BY STATIONARY SOURCES
OF AIR POLLUTION
ВЫБРОСЫ В АТМОСФЕРУ И УЛАВЛИВАНИЕ ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ

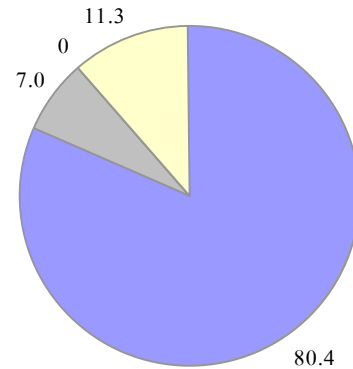
տոկոսներով՝ անջատվածից - *in percents from amount of pollutants* - в процентах от отходящих

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՎՃԱՐՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2002թվականին
PAYMENTS FOR ENVIRONMENT PROTECTION BY DIRECTIONS 2002
ПЛАТА НА ПРИРОДООХРАНУ ПО НАПРАВЛЕНИЯМ В 2002 году

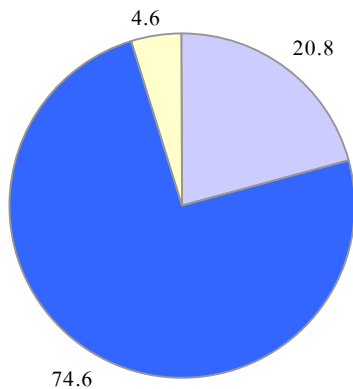
տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - *in percents of total* - в процентах к итогу

- աղտոտիչ նյութերը ջրային օբյեկտներ և կոյուղի թափելու դիմաց -
for harmful substances discharge in to water bodies and sewerage -
за сброс загрязняющих веществ в водоемы и канализацию
- անշարժ աղբյուրներից մթնոլորտային արտանետումների դիմաց -
for air polluting emissions from stationary sources -
за атмосферные выбросы от стационарных источников
- կազմակերպությունների ավտոտրանսպորտից մթնոլորտային արտանետումների դիմաց -
for air polluting emissions from organizations transport -
за атмосферные выбросы автотранспортом предприятий
- ՀՀ-ում արտադրված և իրացված, շրջակա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների դիմաց -
for harmful goods produced and realized in RA -
за товары, произведенные и реализованные в РА и причиняющие вред окружающей среде

ԲՆՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԴԻՄԱՑ ՎՃԱՐՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2002թվականին
PAYMENTS FOR USE OF NATURAL RESOURCES BY DIRECTIONS 2002
ПЛАТА ЗА ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ ПО НАПРАВЛЕНИЯМ В 2002 году

տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - *in percents of total* - в процентах к итогу

- ջրօգտագործման դիմաց
for use water
за использование воды
- բնական պաշարների օգտագործման դիմաց
for use natural resources
за использование природных ресурсов
- կենսապաշարների օգտագործման դիմաց
for use of life stocks
за использование биоресурсов

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԾԱԽՍՈՒՄՆԵՐՆ ԸՍՏ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2002 թվականին
CURRENT EXPENDITURES OF ENVIRONMENT PROTECTION BY DIRECTIONS 2002
ТЕКУЩИЕ ЗАТРАТЫ НА ПРИРОДООХРАНУ ПО НАПРАВЛЕНИЯМ В 2002 году

տոկոսներով՝ ընդամենի նկատմամբ - *in percents of total* - в процентах к итогу

- ջրային պաշարների պահպանության և օգտագործման -
expenditures on water resources protection and effective use -
по охране и рациональному использованию водных ресурсов
- մթնոլորտային օդի պահպանության -
expenditures on atmosphere protection -
по охране атмосферного воздуха
- հողերի պահպանության և արդյունավետ օգտագործման -
*expenditures on land protection from industrial wastes
and other harmful substances* -
по охране почвы и эффективного использованию

